

Suïcidepreventie in de land- en tuinbouw

NIKE BAETEN
PROVINCIAAL COÖRDINATOR
SUÏCIDEPREVENTIE WEST-VLAANDEREN
CGG LARGO

- *Wat is de 'eigenheid' van de landbouwers in Vlaanderen?*
- *Kunnen preciaire thema's als suïcidale gedachten en psychische welbevinden bespreekbaar gemaakt worden?*
- *Wat is er nodig om dit thema binnen te brengen op de boerderij en goede zorg te organiseren op maat gemaakt voor dit doelpubliek?*

Indeling

- 1. Kenmerken van de leefwereld van de land- en tuinbouwsector.
- 2. Suïciderisico bij land- en tuinbouwers.
- 3. Aanpak: suggesties en aanbevelingen.

1. Kenmerken van de leefwereld

- **A. Verwevenheid van werk en privé:**
  - In fysieke zin: wonen en werken vinden plaats op een en hetzelfde erf.
  - In sociale zin: werkrelaties en sociale relaties lopen door elkaar (aanspreekpunt voor problemen zijn vaak adviseurs,...) – bovendien halen de werkrelaties de bovenhand en de sociale relaties verminderen door tijdsdruk.
  - Landbouwers ontlenen vaak hun identiteit aan werk, maar dus ook aan hun bedrijfsresultaat – vooral het bedrijfsresultaat van de buur-boer is bepalend – « de grootste zijn – de grootste hebben » blijft een stressfactor.

1. Kenmerken van de leefwereld

- **B. Er heerst geen praatcultuur:**

- Het laten zien van emoties en woorden geven aan je gevoel is flauw doen.
- Mentaliteit is gebaseerd op een werkmoraal.
- Begrip wordt niet getoond via woorden, maar door acties.
- Zoeken snelle effectieve en efficiënte oplossingen waaraan eigen persoon en gezin ondergeschikt zijn.

! Aantal pogingen beduidend lager in vergelijking met algemene bevolking: indien ideatie reageren mannelijke landbouwers vlugger actiegericht en impulsief (Malmberg, Simkin & Hawton, 1999).

1. Kenmerken van de leefwereld

• C. Familietraditie

- Veel landbouwers hebben steeds op dezelfde plek gewoond en gewerkt.
- Van kinds af aan zijn ze gewoon om deel te nemen aan het bedrijfsleven.
- Ze zijn niet gewoon om ergens anders te gaan werken, verblijven,....
- Voortzetting van de familietraditie is zeer belangrijk fierheid de zoveelste generatie te zijn....
- Ouders zijn (over)bezorgd en zijn een stressfactor.

1. Kenmerken van de leefwereld

- **Sector onder druk:**
  - 18% van de bedrijven heeft al 3 jaar op rij een negatief inkomen.
  - 40% van de bedrijven haalt een gemiddeld gezinsbudget niet.

2. Suiciderisico bij land- en tuinbouwers

- Land- en tuinbouwers worden in het algemeen beschouwd als risicogroep voor suïcide door het samenvallen van verschillende factoren: hoge werk- en financiële druk, weinig sociale netwerk, geen praatcultuur, verouderde populatie, beschikbaarheid van middelen,....
- Internationale cijfers: 5,9% tov 3,9 % (algemene bevolking) (Roy et al, 2013).

2. Suiciderisico bij land- en tuinbouwers

- 1. Achterliggende risicofactoren:
  - - Psychiatrische risicofactoren: vb depressieve stoornis: groot anti-depressivagebruik bij land- en tuinbouwers (studie CM).
  - -Socio-demografische factoren:
    - ✦ - Alleen leven (> 30% van de land- en tuinbouwers zijn gescheiden, vrijgezel of weduwe/weduwnaar).
    - ✦ - Armoede: 50% van de land- en tuinbouwers verdienen minder dan 6 euro per uur.
  - - Persoonlijkheidsfactoren:
    - ✦ - Hopeloosheid: perspectief.
    - ✦ - Ongunstige balans tussen draaglast en draagkracht.
    - ✦ - Impulsiviteit.
    - ✦ - Omgaan met stress.
    - ✦ - Mannen tov vrouwen.(Roy et al., 2013)

2. Suiciderisico bij land- en tuinbouwers

- **2. Uitlokkende ingrijpende gebeurtenissen:**
  - - Verlies of dreigend verlies van:
    - ✦ - Status.
    - ✦ - Gezondheid (omwille van bijkomende stress).
  - Controlebezoeken van overheidsambtenaren: Onmacht om om te gaan met het doorbreken van « de ivoren toren ».

- **3. Drempelverlagende factoren:**
  - - Voorbeelden van suïcidaal gedrag in de omgeving.
  - - Toegang hebben tot middelen en methoden.
  - - Niet erkennen van problemen.

2. Suiciderisico bij land- en tuinbouwers

- 4. Afwezigheid van beschermende factoren:
  - - Sociaal netwerk.
  - - Beschikken over adequate copingsstrategieën.(Judd et al, 2006)
  - - Positieve attitude tov geestelijke gezondheidszorg ontbreekt.
  - - Taboe op praten over gevoelens.
  - - Niet bekend en vertrouwd zijn met professionele hulpverlening.
  - - Professionele hulpverlening kent de leefwereld van de land- en tuinbouwers te weinig of niet.
  - - Professionele hulpverlening herkent signalen, zoals slapeloosheid en depressie onvoldoende (Malmberg, Simkin & Hawton, 1999).

2. Suiciderisico bij land- en tuinbouwers

- **Bijkomende knelpunten:**
  - - Wegnemen van middelen blijkt onmogelijk!
  - - Langdurige opname ligt zeer moeilijk.
  - - Bij terugkomst na opname komt land- en tuinbouwer in dezelfde situatie.
  - - Reglementering, wetgeving, marktgegeven is een perpetuum mobile: niet iedereen kan zich voortdurend aanpassen.
  - - Investerings moeten en verplichten tot langdurige en strakke engagementen.

3. Aanpak: suggesties en aanbevelingen

- West-Vlaamse aanpak gebundeld in project:

Zot van (' t) Boeren

www.zotvantboeren.be

Leaderproject met als doel bestaande hulpverlening dichterbij de land- en tuinbouwers te brengen en om de land- en tuinbouwers de bestaande hulpverlening beter te leren kennen.

Vanuit actoren vanuit GGZ, Logo en middenveldorganisaties van landbouwsector (ABS, Boerenbond, KVLV) getrokken door Boeren Op Een Kruispunt.

3. Aanpak: suggesties en aanbevelingen

- Doelstelling 1:

Problemen bij land- en tuinbouwers mogen niet escaleren. Mensen op het platteland, in het bijzonder land- en tuinbouwers en hun directe omgeving, kunnen praten over hun problemen en zijn ontvankelijk voor problemen van anderen.

Door vb artikels te publiceren in tijdschriften van land - en tuinbouwers, specifieke info standen opzetten op trefdagen bij land- en tuinbouwers, kant en klaar aanbod ontwikkelen voor socio-culturele en plattelandsorganisaties,....

3. Aanpak: suggesties en aanbevelingen

- Doelstelling 2:

Netwerk van vrijwilligers opzetten (binnen elke landelijk gemeente) om eerste hulp te kunnen bieden bij probleemsituaties.

Zo kan er vertrouwen gewonnen worden en doorverwezen worden naar bestaande hulpverlening.

3. Aanpak: suggesties en aanbevelingen

- Doelstelling 3:

Nagaan welke rol dat erfbetreders (adviseurs landbouworganisaties, voederfirma's, veeartsen, huisdokters en controlerende overheid...) kunnen hebben in de signaaldetectie en in het meehelpen bij oplossen van problemen.

3. Aanpak: suggesties en aanbevelingen

- Doelstelling 4:

Aanbod van Geestelijke Gezondheidszorg en van de Sociale Huizen dichterbij de wereld van de land- en tuinbouw brengen.

3. Aanpak: suggesties en aanbevelingen

- Bevraging van land- en tuinbouwers door Howest in verband met welbevinden en de relatie met sociaal kapitaal:
  - Enquete verstuurd naar 6738 landbouwbedrijven.
  - 1056 respondenten .
  - Welbevinden 6,33/10.
  - Sterk contact met familie.
  - 1/4 weinig contact met vrienden of buren.
  - Bij zorgen 1/3 praat erover met vrienden of buren.
  - Nagenoeg niemand zoekt professionele hulp.
  - 1 op 4 zien het wel zitten om over hun psychische problemen te praten met de huisarts of adviseur.

3. Aanpak: suggesties en aanbevelingen

- Initiatieven vanuit de hulpverlening om zelf toe te stappen naar de landbouwsector aan de hand van bvb inleefmomenten.
- Outreachen.
- Huisartsen: betere detectie.